Otec Abraham

První Lekce

Život Abrahamův: Struktura a Obsah

thirdmill
Biblical Education. For the World. For Free.

© 2012 Third Millenium Ministries

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být kopírována v jakékoliv podobě za účelem zisku, s výjimkou stručných citací pro potřeby recenze, komentáře či akademických prací, bez písemného souhlasu vydavatele, Third Millennium Ministries, Inc., 316 Live Oaks Blvd., Casselberry, Florida 32707.

Pokud není uvedeno jinak, veškeré biblické citace jsou z Českého studijního překladu. Copyright © 2009 Křesťanská misijní společnost. Použito se svolením KMS.

O Third Millennium Ministries

Nezisková evangelikální křesťanská služba Třetí milénium byla založena v roce 1997 a klade si za cíl poskytovat:

Biblické vzdělávání celému světu zdarma.

Naší touhou je nabídnout křesťanské vzdělání stovkám tisíců pastorů a křesťanských vedoucích po celém světě, kterým se ke službě nedostává potřebného výcviku. Tohoto cíle dosahujeme produkcí a globálním šířením bezkonkurenčního multimediálního seminárního kurikula (vzdělávacího programu) v angličtině, arabštině, mandarinu (čínštině), ruštině a španělštině. Naši partneři také v současnosti překládají naše kurikulum do více než padesáti dalších jazyků. Kurikulum se skládá z graficky řízeného videa, tištěných materiálů a internetových zdrojů. Je upraveno k použití školami, skupinami i jednotlivci, jak online, tak i ve vzdělávacích komunitách.

Během let jsme vyvinuli vysoce efektivní metodu produkce oceňovaných multimediálních lekcí nejlepšího obsahu a kvality. Naši lektoři a editoři jsou učitelé s teologickým vzděláním; naši překladatelé jsou teologicky zdatní rodilí mluvčí svých cílových jazyků; naše lekce obsahují podněty stovek respektovaných profesorů seminářů a pastorů z celého světa. Nadto naši grafikové, ilustrátoři a výrobci se drží nejvyšších produkčních standardů a používají k tomu nejmodernější vybavení a techniku.

Abychom dosáhli svých distribučních cílů, vytvořilo Třetí milénium strategické partnerství s církvemi, semináři, biblickými školami, misionáři, křesťanskými vysílacími společnostmi a poskytovateli satelitní televize a dalšími organizacemi. Tyto vztahy již vedly k distribuci bezpočetu video lekcí domorodým vedoucím, pastorům i studentům seminářů. Naše webové stránky také slouží jako distribuční kanály a poskytují další materiály k doplnění našich lekcí, včetně materiálů o tom, jak založit vlastní vzdělávací komunitu.

Organizace Třetí milénium je IRS uznána jako korporace 501 (c) (3). Závisíme na štědrých, daňově uznatelných příspěvcích církví, nadací, podniků i jednotlivců. Další informace i možnost podpory jsou na www.thirdmill.org

Obsah

I. Úvod **1**

II. Literární Struktura **1**
- A. Genesis 2
- B. Abraham 3
  - 1. Základní Jednotky 3
  - 2. Struktura 4

III. Hlavní Témata **6**
- A. Klíčová Pasáž 6
  - 1. Úvod 7
  - 2. Část První 7
  - 3. Část Druhá 8
- B. Odvíjení 8
  - 1. Boží Milost 9
  - 2. Abrahamova Loajalita 10
  - 3. Požehnání Abrahamovi 11
  - 4. Požehnání skrze Abrahama 12

IV. Závěr **13**

Videa, studijní příručky a mnoho dalších materiálů najdete na webových stránkách Thirdmill.org.

Otec Abraham

První Lekce

Život Abrahamův: Struktura a Obsah

ÚVOD

Všichni víme, že mezi národy na zemi je mnoho rozdílů. Každý národ má svou vlastní krajinu, charakteristické etnické skupiny a jedinečné tradice. Jednu věc má však většina zemí společnou: všichni máme příběhy vyprávějící o tom, jak naše národy vznikly. Rádi posloucháme o záslužných činech a obětech lidí, kteří naše země založili. Zpíváme písně oslavující jejich hrdinství.

Proč si těchto příběhů o vzniku tolik vážíme a vyprávíme je? Proč jsou tak důležitou součástí prakticky každé kultury?

Je tomu tak přinejmenším ze dvou důvodů. Na jednu stranu mluvíme o vzniku našich národů proto, abychom předávali vzpomínky na minulost. Chceme, aby si naše děti pamatovaly své kořeny; odkud pocházejí. Ale na druhou stranu si také chceme připomínat ideály, které formovaly naše národy v minulosti, aby nám pomohly najít správný směr do budoucnosti.

Podobně to platilo pro Boží lid ve Starém zákoně. Starověcí Izraelité také milovali příběhy o svých počátcích a předávali je z generace na generaci ze stejných dvou důvodů. Vyprávěli o dobách svých předků, aby si připomínali dávné události a aby slavné úspěchy neupadly v zapomenutí. Příběhy však předávali z generace na generaci také proto, aby si připomněli správný směr, kterým se mají ubírat do budoucna.

Toto je první lekce v našem cyklu, nazvaném, *Otec Abraham*. V tomto cyklu prozkoumáme příběhy, které staří Izraelité vyprávěli o Abrahamovi, svém velikém praotci. A uvidíme, že Mojžíš tyto příběhy do Genesis zapsal, aby Izraelité nejen vzpomínali na minulost, ale aby také pochopili, jakou pro ně Bůh připravil budoucnost.

Toto je první ze tří lekcí v tomto cyklu. Nazvali jsme ji „Život Abrahamův: Struktura a obsah.“ V tomto prvním seznámením s Abrahamovým životem se zaměříme na strukturu a obsah těch kapitol v Genesis, které o něm vyprávějí. Jak Mojžíš uspořádal svůj záznam Abrahamova života? Co bylo v těchto kapitolách nejdůležitější?

Strukturu a obsah Abrahamova života prozkoumáme ve dvou krocích: Zaprvé se podíváme na literární skladbu tohoto díla. A zadruhé prozkoumáme hlavní témata těchto kapitol. Nejprve se tedy podívejme na literární strukturu Abrahamova života.

LITERÁRNÍ STRUKTURA

Kdykoliv se zabýváme těmi částmi Písma, které vyprávějí především příběhy, jako například život Abrahamův, musíme si uvědomit, že bibličtí autoři měli na zřeteli mnohem více, než jen pravdivé vylíčení událostí tak, jak se přihodily kdysi dávno. Duch Svatý je vedl v přesném zápisu Božího slova, a tak jejich historický záznam je zcela pravdivý. Avšak Duch Svatý je inspiroval také k tomu, aby se zaměřili na potřeby lidí, pro které psali, a tak při psaní dějin měli na zřeteli své čtenáře. Záměrně vyprávěli své

Videa, studijní příručky a mnoho dalších zdrojů najdete na webu Thirdmill na adrese Thirdmill.org.

příběhy tak, aby promlouvaly k životům lidí, kterým byly určeny.

Když zkoumáme záznam Abrahamova života v Genesis, můžeme se zcela spolehnout, že tyto příběhy nikterak nezkreslují to, co se v Abrahamově životě skutečně stalo. Abychom však rozuměli tomu, jak se tyto příběhy promítaly do života původních Mojžíšových čtenářů, musíme si také uvědomit, jak Genesis Abrahamův život líčí. Jedním ze způsobů, jak Abrahamovi porozumět, je rozbor literární struktury jeho života v Genesis.

Na literární strukturu Abrahamova života se podíváme ve dvou krocích. Nejprve předložíme přehled celé Genesis a zasadíme Abrahamův příběh do celkového rámce knihy. A potom prozkoumáme uspořádání příběhů, které se přímo týkají Abrahamova života. Začněme tedy celkovým přehledem knihy Genesis.

GENESIS

V průběhu staletí chápali teologové celkovou strukturu Genesis různě. Jedním ze způsobů bylo rozdělit Genesis na deset segmentů podle opakovaného výskytu tzv. „rodopisů“ neboli „*toledot*” pasáží, roztroušených napříč celou knihou. A nutno přiznat, že na tomto rámcovém náhledu něco je. V jiných cyklech však zaujímáme stanovisko, že mnohem užitečnější bude vidět Genesis jako tři velké části: prvotní historie v Genesis 1:1-11:9; raná patriarchální historie v 11:10-37:1 a pozdní patriarchální historie v 37:2-50:26

Prvotní historie Genesis 1:1–11:9 předkládá Boží zjevenou pravdu o původu světa. Vypráví o stvoření, o jeho zkažení a o očištění světa globální potopou. Tvoří jeden literární celek velmi podobný mnoha starým blízkovýchodním verzím vzniku světa.

Pozdní patriarchální historie v 37:2–50:26 vypráví příběh Josefův. Začíná sporem mezi Josefem a jeho bratry, pokračuje Josefovým vzestupem k moci v Egyptě a končí smířením Josefa s jeho bratry. Mnoho vykladačů označuje tento velký jednolitý příběh jako *novelu*o Josefovi.

Uprostřed mezi touto první a poslední sekcí Genesis leží 11:10–37:1. Tyto kapitoly obsahují ranou patriarchální historii, sbírku příběhů o prvních izraelských praotcích. V tomto cyklu se budeme zabývat jednou částí tohoto středního segmentu Genesis.

Obecně vzato, raná patriarchální historie má dvě části: život Abrahamův v 11:10–25:18 and život Jákobův v 25:19–37:1. Toto rozdělení se může zdát překvapivým, když uvážíme, že Písmo obvykle zmiňuje *tři* rané patriarchy: Abrahama, *Izáka* a Jákoba. Takže bychom právem očekávali literární strukturu těchto kapitol o třech částech, nejprve o Abrahamovi, pak o Izákovi a nakonec o Jákobovi. Ve skutečnosti však nenajdeme žádnou ranou patriarchální historii, která by uváděla Izáka jako hlavní postavu. Namísto toho slouží Izák jen jako přechodný článek. Nejprve o něm čteme v kontextu Abrahamova života, potom ho vidíme jako součást Jákobova příběhu. Výsledkem je rozdělení rané patriarchálí historie na pouze dvě hlavní části: život Abrahamův a pak život Jákobův. V tomto cyklu nás bude zajímat první část tohoto patriarchálního období, tedy Mojžíšův záznam o Otci Abrahamovi. Podívejme se tedy blíže na strukturu Abrahamova života, jak ji máme v Genesis 11:10–25:18.

Videa, studijní příručky a mnoho dalších zdrojů najdete na webu Thirdmill na adrese Thirdmill.org.

ABRAHAM

Když jsme si ukázali, jak Abrahamův život zapadá do celkové stavby Genesis, můžeme si přiblížit strukturu Abrahamova života v Genesis 11:10–25:18. Při zkoumání struktury Abrahamova života se na tyto kapitoly podíváme ze dvou hledisek: nejprve si všimneme *základních jednotek* neboli epizod Abrahamova života, a potom prozkoumáme jejich vzájemné uspořádání do mozaiky Abrahamova portrétu. Nejprve si identifikujme základní jednotky nebo (chceme-li) epizody Abrahamova života.

Základní Jednotky

Mojžíš zaznamenal život Abrahama v 17 základních epizodách:

1. Nejprve Abrahamův původ v kapitole 11 verše 10 až 26, rodokmen popisující Abrahamovy předky.
2. Po této pasáži následuje záznam Abrahamova otce, který do Kenaanu nedošel, v kapitole 11 verších 27 až 32, je to druhý rodokmen, zachycující Abrahamovy cesty se svým otcem Terachem.
3. Abrahamovo stěhování do Kanánu v kapitole 12 verše 1 až 9], příběh Abrahamova prvotního povolání a cesty do Země Zaslíbené.
4. Abrahamovo vysvobození z Egypta v kapitole 12 verše 10 až 20, v čase, kdy Abraham pobýval v Egyptě Bůh jej vysvobodil.
5. Abrahamův spor s Lotem v kapitole 13 verších 1 až 18; příběh třenic mezi Abrahamovými a Lotovými lidmi.
6. Abrahamova záchrana Lota v kapitole 14 od verše 1 do 24; to je období, kdy se Abraham vydal do války, aby vysvobodil Lota z moci králů, kteří ho zajali.
7. Abrahamova smluvní zaslíbení v kapitole 15 verších 1 až 21; záznam Boží smlouvy, ujišťující Abrahama, že bude mít mnoho potomků a zemi v trvalém vlastnictví.
8. Abrahamovo selhání s Hagar v kapitole 16 verších 1 až 16, čas, kdy Abraham zplodil syna Izmaela se Sářinou služebnou Hagar.
9. Abrahamovy smluvní závazky v kapitole 17 verších 1 až 27, záznam Boží smlouvy, která Abrahamovi připomíná nutnost věrnosti Božím přikázáním.
10. Sodoma a Gomora v kapitole 18 od verše 1 až do kapitoly 19 verše 38, příběh zničení Sodomy a Gomory a záchrana Lota z té zkázy.
11. Abrahamova přímluva za Abímeleka v kapitole 20 verších 1 18, doba, kdy se Abraham modlil za Pelištejce Abímeleka.
12. Abrahamovi synové Izák a Izmael v kapitole 21 verších 1 až 21; příběh Izákova narození a vyhnání Izmaela z Abrahamovy rodiny.
13. Abrahamova smlouva s Abímelekem v kapitole 21 verších 22 až 34, doba, kdy Abraham uzavřel dohodu a Abímelekem o právech na území a vodu.
14. Abrahamova zkouška v kapitole 22 od verše 1 do 24, známá epizoda, kdy Bůh od Abrahama očekával oběť jeho syna Izáka.

Videa, studijní příručky a mnoho dalších zdrojů najdete na webu Thirdmill na adrese Thirdmill.org.

15. Abrahamovo pohřebiště v kapitole 23 verších 1 až 20,příběh Sářiny smrti a koupě pozemku k pohřbu.
16. Manželka pro Abrahamova syna Izáka v kapitole 24 od verše 1 do 67, kdy se Rebeka stala Izákovou ženou.
17. A konečně Abrahamova smrt a dědic v kapitole 25 verše 1 až 18; závěrečný příběh Abrahamova skonu a záznam o jeho potomcích.

Jak vidíme, příběh Abrahamova života se drží základního pořadí událostí, jak se v jeho životě vyskytovaly. Příběhy začínají, když byl Abraham relativně mlád a pod autoritou svého otce, a končí, když Abraham umírá stářím. Tu a tam se setkáme s narážkami a implicitním spojením mezi různými epizodami Abrahamova života. Ale srovnáním s ostatními částmi Starého Zákona můžeme říct, že příběh Abrahamova života se skládá ze 17 navzájem nezávislých epizod. Každá z těchto epizod byla zapsána, aby zaznamenala událost v Abrahamově životě a aby Mojžíšovy původní čtenáře učila nějakou konkrétní lekci. Jak je Mojžíš vedl z Egypta do Země Zaslíbené, každá z těchto epizod měla co jim nabídnout v jejich době, stejně jako mají všechny co říct nám, kteří žijeme dnes.

Když jsme se seznámili se základními epizodami Abrahamova života, můžeme se podívat na to, jak jsou tyto jednotky svázány k sobě. Co Abrahamův příběh sjednocuje? Jsou epizody nějak logicky uspořádány? Řečeno jednoduše, epizody v Abrahamově životě se shlukují kolem určitých konkrétních témat, a tyto trsy epizod, nebo klastry, chceme-li, pak tvoří pět symetrických skupin.

Struktura

Nejprve, jak bychom na počátku Abrahamova života mohli očekávat, Mojžíšův záznam začíná výčtem Abrahamových předků a raných zkušeností s Bohem. Tato sekce zahrnuje Abrahamův rodokmen, jeho otce, který do cíle nedošel, a Abrahamovo přesídlení do Kenaanu. Tyto kapitoly vysvětlují, jak Abraham vstoupil do vztahu s Bohem, vylíčením rodinného zázemí a počátku jeho cesty do Země Zaslíbené.

Druhý klastr epizod v Abrahamově životě se soustředí na Abrahamovy rané kontakty s lidmi jiných národů v kapitole 12 od verše 10 až po kapitolu 14 verš 24. Zde je zahrnuto Abrahamovo vyjití z Egypta, jeho spor s Lotem a jeho záchana Lota]. Tyto tři epizody patří k sobě, protože se primárně zaměřují na Abrahamovo jednání s příslušníky několika skupin lidí. V těchto kapitolách vidíme Abrahama jednat s egyptským Faraonem, se svým synovcem Lotem, s nepřátelskými útočnými králi, s králem Sodomy a s Malkísedekem, králem Šálemu.

Třetí a centrální sekce Abrahamova života se soustředí na Abrahamův smluvní vztah s Bohem v kapitole 15 verši 1 až do kapitoly 17 verše 27. Tato část patriarchova života se skládá ze tří epizod: smluvní zaslíbení, Abrahamovo selhání s Hagar a Abrahamovy smluvní závazky.

Čtvrtá sekce, která se nachází v kapitole 18 od verše 1 až do kapitoly 21 verše 34 obrací pozornost k Abrahamovým pozdějším kontaktům s jinými skupinami lidí. Tyto kapitoly spojuje primárně skutečnost, že se všechny zabývají Abrahamovými vztahy s jinými skupinami lidí. Máme tady vylíčen Abrahamův vztah k Sodomě a Gomoře,

Videa, studijní příručky a mnoho dalších zdrojů najdete na webu Thirdmill na adrese Thirdmill.org.

nacházíme zde Abrahamovu přímluvu za Abímeleka; Abrahamův vztah s Izákem a Izmaelem a Abrahamovu smlouvu s Abímelekem. Tyto čtyři epizody dále ilustrují patriarchovy vztahy s Lotem a jeho rodinou, podobně jako jeho vztahy s lidmi Sodomy a Gomory a s pelištejským Abímelekem.

A jak asi očekáváme, pátá a poslední sekce patriarchova života od kapitoly 22 verše 1 do kapitoly 25 verše 18 se zabývají okolnostmi na sklonku Abrahamova života, zejména jeho potomstvem a smrtí. Zachycuje Boží zkoušku pro *Abrahama. Zaznamenává Abrahamovu koupi* pohřebiště. Také zde čteme o tom, jak Abraham našel manželku svému synu Izákovi. A konečně zde máme i záznam o Abrahamově smrti. Tyto kapitoly věnují pozornost Abrahamově manželce Sáře a jejímu synu Izákovi, pravému Abrahamově [dědici], přičemž vzdávají čest i Abrahamovým jiným ženám a jejich synům.

Vzhledem k tomu, že jednotlivé epizody z Abrahamova života vypadají navzájem relativně nezávisle, když lidé čtou o Abrahamovi poprvé, často mohou nabýt dojmu, že text přeskakuje bezcílně z jedné události na druhou. Čtou příběhy o Abrahamovi, jakoby Mojžíš zmínil tady tuhle událost a támhle onu, aniž by si trochu promyslel či naplánoval, co vlastně napíše. Jenomže bez ohledu na tento první povrchní dojem jsou příběhy Abrahamova života ve skutečnosti seřazeny ve skupinách epizod podle společných témat. Naše jednoduchá pětidílná osnova odhaluje, že Mojžíš pečlivě plánoval, co o Abrahamovi řekne. Ve velkém rámci má záznam Abrahamova života podobu symetrického dramatu. Každá část je vyvážena jinou korespondující částí celku.

Od kapitoly 11. verše 10. do kapitoly 12. verše 9. nacházíme pozornost soustředěnou na Abrahamovo rodinné zázemí a jeho prvotní zkušenosti s Bohem. V kontrastující rovnováze s těmito úvodními tématy je závěrečný materiál kapitol 22. verše 1. do 25. verše 18., který věnuje pozornost Abrahamovým posledním rokům a jeho potomkům.

Kromě toho se druhá sekce Abrahamova života skládá z epizod, které primárně zachycují Abrahamovo jednání s lidmi z jiných kmenů a národů. A v kruhové symetrii se k podobným tématům z druhé části vrátíme ve čtvrté sekci Abrahamova života, která se soustředí na další příklady Abrahamových jednání s druhými.

A konečně uprostřed Abrahamova života jsou tři významné kapitoly se zaměřením zejména na Abrahamovu smlouvu s Bohem. Tyto kapitoly tvoří středobod Abrahamova života a objasňují základní dynamiku smluvního vztahu, který Abraham a jeho potomci mají s Bohem uzavřený.

Podoba těchto kapitol ukazuje, že Mojžíš svůj záznam skládal velmi pečlivě. Načrtl literární portrét Izraelova prvního patriarchy tak, aby obrátil pozornost k určitým aspektům jeho života: vyvolení Abrahama a jeho právoplatného dědice, Abrahamovy rané a pozdější vztahy s cizími národy, a Abrahamův smluvní vztah s Bohem. A jak ještě uvidíme, tento literární záměr měl posloužit potřebám Izraelitů, kterým Mojžíš tyto příběhy psal jako prvním. Život Abrahamův učil Izraelity, jak mají v Abrahamových šlépějích následovat Mojžíše, který je vede do Země Zaslíbené. Jak se touto částí Genesis budeme zabývat, uvidíme důležitost tohoto zamýšleného záměru znovu a znovu.

Když jsme se seznámili [s literární strukturou] života Abrahamova, můžeme přikročit k druhému tématu naší lekce o [struktuře a obsahu] Abrahamova života: k [hlavním tématům] Genesis od kapitoly 11. verše 10. do kapitoly 25. verše 18. Ačkoliv obsah těchto kapitol lze shrnout mnoha způsoby, uvidíme, že naše osnova zhruba

Videa, studijní příručky a mnoho dalších zdrojů najdete na webu Thirdmill na adrese Thirdmill.org.

odpovídá hlavním tématům, ke kterým se vyjadřují.

HLAVNÍ TÉMATA

Není třeba zdůrazňovat, že shrnout hlavní témata kterékoliv části Písma, která by byla tak dlouhá a složitá, jako je život Abrahamův, není maličkost. Nelze zmínit každý motiv či téma, které se v těchto kapitolách vyskytne. Je však možné izolovat několik motivů, které nad ostatními zřetelně vyčnívají. A jak uvidíme, hlavní témata těchto kapitol sjednocují příběhy Abrahamova života a pomáhají nám porozumět hlavním myšlenkám, které chtěl Mojžíš z Abrahamova života zdůraznit pro své původní izraelské čtenáře. A více než to: Na těchto hlavní tématech také uvidíme, co Bůh chce, abychom si z této části Písma vzali my.

Na hlavní témata Abrahamova života se podíváme ze dvou úhlů: Nejprve prozkoumáme klíčovou pasáž, která hlavní témata Abrahamova života uvozuje. A pak si přiblížíme, jak se tato témata od ní v kapitolách o Abrahamově životě odvíjejí. Takže nejprve se zastavme u klíčové pasáže témat Abrahamova příběhu.

KLÍČOVÁ PASÁŽ

Určitě si vzpomeneme, že v úvodu příběhu Abrahamova života vidíme, jak Bůh povolává Abrahama v Genesis kapitole 12:1–3. Když Abraham ještě bydlel ve městě Ur v Mezopotámii, Bůh ho povolal, aby odešel do Země Zaslíbené. Teologové si už dávno povšimli, že tyto verše představují jedny z nejvýznamnějších motivů, jaké se nacházejí v širším rámci příběhu Abrahamova života. Poslechněme si, co Mojžíš napsal v těchto verších:

> **Hospodin řekl Abramovi: Odejdi ze své země, ze svého příbuzenstva domu svého otce do země, kterou ti ukážu. A učiním tě velkým národem, požehnám tě a tvé jméno učiním velkým, a buď požehnáním! Požehnám těm, kdo žehnají tobě, a na toho, kdo tě proklíná, uvedu prokletí. V tobě budou požehnány všechny čeledi země (Genesis 12:1-3).**

Tyto tři verše jsou přeplněny teologickým významem a lze je shrnout mnoha různými způsoby. V gramatické rovině začínají úvodem v první části verše 1. Pak pokračují Božími slovy k Abrahamovi, a ta se dále dělí na dvě části. První část ve druhé části prvního verše až po většinu verše druhého sestává z imperativu, rozkazu, následovaného třemi nezávislými slovesy ve způsobu oznamovacím. Druhá část toho, co Bůh řekl Abrahamovi se objevuje v poslední části verše druhého a ve verši třetím. Tato druhá část se drží stejné struktury jako ta první. Začíná imperativem, po kterém následují tři nezávislá slovesa v určitém tvaru. Pohled na tato tři části Genesis 12:1–3 nám ukazuje hloubku významu této pasáže.

Videa, studijní příručky a mnoho dalších zdrojů najdete na webu Thirdmill na adrese Thirdmill.org.

Úvod

Poslechněme si nejprve, jak jednoduše Mojžíš uvádí Boží slova k Abrahamovi ve verši 1.:

Hospodin řekl Abramovi (Genesis 12:1).

Z českých překladů zatím jen Bible Kralická a Pavlíkův studijní překlad překládají tento verš ANTEPRÉTERITEM Bůh *byl řekl* místo obyčejného minulého času „Bůh řekl“, jak uvádí většina ostatních překladů. Tento překlad má své opodstatnění, protože podle Štěpánovy řeči ve Skutcích kapitole 7:2–4 Abraham přijal své povolání ještě v Ur, dříve, než jeho otec Terach zemřel v Cháranu. Jenomže v literární prezentaci Genesis čteme napřed, že Terach zemřel ve verši 11:32, a teprve potom čteme v 12:1, že Bůh povolal Abrahama. To je důvod, proč bychom měli verš Genesis 12:1 považovat za retrospektivu, krok zpátky v čase, a proč je správnější překlad „Bůh byl řekl“. Tento verš připomíná dřívější moment, předtím, než Abraham začal v reakci na Boží pokyn cokoliv dělat, dávno předtím, než se vydal na cestu do Země Zaslíbené.

Část První

Po tomto úvodu nás čeká první polovina Božích slov k Abrahamovi. První polovina začíná slovesem v imperativu, což znamená rozkaz. V Genesis kapitole 12:1 čteme tato slova:

Hospodin řekl Abramovi: Odejdi ze své země, ze svého příbuzenstva domu svého otce do země, kterou ti ukážu (Genesis 12:1).

Jak vidíme, tato část začíná imperativem „Odejdi!“ Bůh Abrahamovi přikázal něco udělat: Odejít do země Kenaanu. To je první a primární příkaz, který Bůh patriarchovi dal.

Po tomto přikázání odejít do Země Zaslíbené se první část Božích slov k Abrahamovi dělí na tři sekce podle slovesných výrazů ve způsobu oznamovacím, tedy indikativů, v první části verše 2. Podívejme se znovu na Genesis 12:2:

A učiním tě velkým národem, požehnám tě a tvé jméno učiním velkým (Genesis 12:2).

Tato slova se soustředí na požehnání, které Bůh předložil Abrahamovi, když ho povolal. Zaprvé Bůh řekl, že Z Abrahama udělá velký národ. Zadruhé Abrahama ujistil, že ho zahrne prosperitou. A zatřetí řekl, že Abrahamovi a jeho potomkům dá velké jméno, znamenitou reputaci.

Videa, studijní příručky a mnoho dalších zdrojů najdete na webu Thirdmill na adrese Thirdmill.org.

Část Druhá

A teď je před námi druhá část Božích slov a Abrahamovi. Ačkoliv většina moderních překladů nám původní strukturu spíše zamlžuje, druhá část Božích slov k Abrahamovi svou gramatickou stavbou tvoří paralelu k první části. Je uvedena imperativem, po kterém následují tři nezávislé indikativy. V Genesis 12:2–3 čteme tato slova:

> **A buď požehnáním! Požehnám těm, kdo žehnají tobě, a na toho, kdo tě proklíná, uvedu prokletí. V tobě budou požehnány všechny čeledi země (Genesis 12:1-3).**

Hebrejské sloveso, zde přeloženo jako „buď požehnáním" je ve tvaru imperativu, zřejmě se záměrem tvořit paralelu k přikázání „odejdi" ve verši 1. Mohl by být přeložen mnoha různými způsoby, například: „a budeš požehnáním" nebo „a staň se požehnáním" nebo dokonce „a dozajista budeš požehnáním". Tak či onak, tento imperativ označuje důležitý přelomový bod. Přesouvá pozornost od Abrahama, který požehnání přijímá, jak jsme viděli v první části verše 2, k Abrahamovi, který se stává nástrojem požehnání pro druhé.

Po tomto druhém imperativu rovněž následují tři slovesné tvary v indikativu, oznamovacím způsobu. Tato tři slovesa naznačují proces, kterým se Abraham stane požehnáním pro ostatní. Zaprvé Bůh řekl: „Požehnám těm, kdo žehnají tobě…" To jest, Bůh dá dobré věci těm, kdo s Abrahamem budou jednat kladně. Když budou lidé jednat s Abrahamem vlídně, bude tak jednat i Bůh s nimi. Zadruhé Bůh zaslíbil, že „na toho, kdo tě proklíná, uvedu prokletí…" Jinými slovy, Bůh prokleje ty, kdo by Abrahamem opovrhovali. Bůh zaslíbil Abrahama ochraňovat přede všemi, kdo by se stali jeho nepřáteli. Avšak na třetím místě Bůh řekl: „všechny čeledi … budou požehnány v tobě." Na první pohled by tento třetí důraz mohl vypadat jako kontradikce tématu proklínání Abrahamových nepřátel, ale Bůh tady Abrahamovi zaslíbil, že prostřednictvím dvojího procesu žehnání Abrahamovým přátelům a proklínáním jeho nepřátel Bůh nakonec rozšíří své požehnání na všechny rodiny na zemi. Takže vidíme, že gramatická struktura začátku Genesis kapitoly 12 se dělí na tři hlavní části: na úvod, na požehnání, které Bůh dá Abrahamovi, a na požehnání, které Bůh dá celému světu skrze Abrahama.

Porozumět struktuře těchto veršů v Genesis 12 je důležité, protože příběhy o Abrahamovi v mnoha ohledech ilustrují, jak se tato zaslíbení v Abrahamově životě naplňovala. Jak Mojžíš o patriarchovi psal, formoval své příběhy tak, aby vázal pozornost na slova, která Bůh mluvil k Abrahamovi, když ho povolával do Země Zaslíbené.

S touto gramatickou strukturou na zřeteli se nyní můžeme podívat, jak se od Genesis 12:1–3 odvíjejí hlavní témata.

Odvíjení

Můžeme si všimnout, že hlavní témata v těchto verších jsou čtyři. Začneme u Boží milosti vůči Abrahamovi. Pak budeme pokračovat požadavkem Abrahamovy

Videa, studijní příručky a mnoho dalších zdrojů najdete na webu Thirdmill na adrese Thirdmill.org.

loajality, věrnosti Bohu, poté se zastavíme u požehnání zaslíbeného a daného Abrahamovi, a nakonec se podíváme na Boží požehnání, zaslíbené a dané skrze Abrahama ostatním.

Boží Milost

První z těchto motivů, objevující se v životě Abrahamově mnohokrát, je skutečnost, že Abrahamův vztah s Bohem byl založen na Boží milosti. Boží milost se v Genesis 12:1 objevuje v nenápadných úvodních slovech. Jak už jsme viděli, čteme tam toto:

> **Hospodin řekl Abramovi (Genesis 12:1).**

Tato prostá slova připomínala Mojžíšovým původním čtenářům, že Abrahamův vztah s Bohem vznikl díky tomu, že Bůh vstoupil do Abrahamova života dávno předtím, než Abraham ve službách Bohu cokoliv vykonal.

Abrahamovo povolání nastalo velmi brzy, na počátku jeho dospělosti. Neodešel do Kenaanu; nepřemohl žádné nepřátele; neprojevil věrnost smlouvě; nemodlil se za spravedlivé v Sodomě a Gomoře; nepodstoupil žádnou zkoušku víry. Naopak, Bůh povolal Abrahama za svého mimořádného služebníka jednoduše proto, že se Bohu líbilo být k Abrahamovi velkorysý a zahrnout ho milostí.

Ovšemže tento počátek Abrahamovy cesty za Bohem není zdaleka jediným místem, kde se v jeho životě projevila Boží milost. Boží milost je téma, které se vyskytuje napříč všemi příběhy o Abrahamovi, protože Bůh Abrahamovi prokazoval milost každý okamžik jeho života. Vidíme například ve známém verši v Genesis 15:6, že dokonce i Abrahamova víra byla darem milosrdenství. Čteme tam tato slova:

> **[Abram] tehdy uvěřil Hospodinu a ten mu to počítal za spravedlnost (Genesis 15:6).**

Jak apoštol Pavel zdůraznil v listu Římanům, 4:3 a v listu Galatským 3:6, skutečnost, že Bůh Abrahamovi počítal jeho víru za spravedlnost, byl skutek milosti, nikoliv odměna za dobré skutky. A z Boží milosti se Abrahamovi dostalo i mnoha dalších požehnání.

Jakožto křesťané jsme si všichni vědomi důležitosti Boží milosti ve svých životech. Všichni máme tu zkušenost, že to byl Bůh, kdo navázal vztah s námi, že to bylo z Jeho milosti, a víme, že nás v tomto vztahu udržuje svou milostí. Kde bychom byli bez milosti Boží? Nuže, totéž platí i pro Abrahama. Ba co více, Boží milost byla nezbytná i pro život Izraelitů, kterým Mojžíš o Abrahamovi psal. Oni také Boží milost potřebovali ke svému každodennímu životu. A to je důvod, proč Mojžíš při zapisování příběhů o Abrahamovi obracel pozornost svých čtenářů znovu a znovu k Boží milosti.

Videa, studijní příručky a mnoho dalších zdrojů najdete na webu Thirdmill na adrese Thirdmill.org.

Abrahamova Loajalita

Kromě tématu Boží milosti bychom neměli přehlédnout, že Genesis 12:1–3 zdůrazňuje Abrahamovu věrnost, loajalitu vůči Bohu. Bůh si nevyvolil Abrahama jen proto, aby ho zahrnul milostí; naopak prokázal patriarchovi milost, aby na ni Abraham odpověděl věrnou poslušností. Jak jsme viděli, první imperativ Genesis 12:1 vyzdvihuje Abrahamovu zodpovědnost být věrný Bohu konkrétním způsobem. Bůh mu tam přikázal:

> **Odejdi ze své země, ze svého příbuzenstva domu svého otce do země, kterou ti ukážu (Genesis 12:1).**

Umíme si lehce představit, toto Boží povolání vyžadovalo od Abrahama obrovskou míru loajality. Měl opustit svou vlast a otcův majetek a odebrat se do místa, které měl teprve poznat. Ano, Bůh prokázal Abrahamovi milost, ale zároveň od něho očekával hlubokou odevzdanost, loajální službu věrnou poslušností.

Není zrovna šťastné, že se mnoho křesťanů domnívá, že Abraham je pouhý příklad víry a spoléhání na Hospodina. Je to sice důležité téma v Abrahamově životě a Nový Zákon to několikrát zdůrazňuje. Avšak nesmíme přehlížet skutečnost, že Bůh přikázal Abrahamovi, aby byl poslušný, aby se Mu vydal celým srdcem. Bůh tuto věrnost na patriarchovi vyžadoval mnohokrát. Abraham měl být Bohu věrný za všech okolností.

Snad nejdramatičtější příklad, kdy Abraham měl prokázat loajalitu Bohu, se nachází v Genesis 22, kde Bůh Abrahamovi přikázal obětovat svého syna Izáka, aby tak dokázal, že Boha miluje více než svého syna. Sotva si umíme představit těžší Boží požadavek.

Ačkoliv Abraham měl prokazovat věrnost i mnoha dalšími způsoby, Genesis 12:1 zřetelně ukazuje jednu z největších zodpovědností, jaké Bůh Abrahamovi uložil. Bůh tam říká:

> **Odejdi do země, kterou ti ukážu (Genesis 12:1).**

Jak je na této pasáži vidět, Abraham se měl odebrat do země, kterou mu Bůh měl teprve ukázat. Abraham měl obsadit Zaslíbenou Zemi a toto téma se v příbězích o patriarchovi objevuje mnohokrát. Pro velký Boží plán bylo velice důležité, aby jak Abraham, tak i jeho věrní potomci vešli do Země Zaslíbené. A když si vybavíme, že Mojžíš tyto příběhy o Abrahamovi psal Izraelitům, které sám vedl do Země Zaslíbené, pak nás tento důraz nikterak nepřekvapuje.

Coby Kristovi následovníci chápeme, že ačkoliv spása je dar Boží milosti, Bůh od nás očekává, že prokážeme svou vděčnost tím, že napneme síly k naplnění Jeho přikázání. Mojžíš tomuto principu rozuměl také velmi dobře. Věděl, že Boží milost vedla Abrahama k věrnosti Bohu. Proto také při studiu Abrahamova života uvidíme, že požadavek loajality vůči Bohu se v něm vyskytuje mnohokrát. Mojžíš své publikum dobře znal. Věděl, že mají sklony rychle zapomínat na důležitost věrného života před Bohem. Přestože jim Bůh prokázal ohromnou milost, když je vyvedl z Egypta a staral se o ně na poušti, od Jeho přikázání se odvrátili. A to je důvod, proč jedno z hlavních témat v příbězích o Abrahamovi je Abrahamova věrnost Bohu. Toto téma se vyskytuje tak

Videa, studijní příručky a mnoho dalších zdrojů najdete na webu Thirdmill na adrese Thirdmill.org.

často právě proto, že Mojžíšovi původní čtenáři stejně jako i my dnes, potřebovali motivaci ke službě Bohu věrnou poslušností.

Požehnání Abrahamovi

Jak jsme zatím viděli, Bůh prokázal Abrahamovi velikou milost, a vyžadoval od něho důslednou odevzdanost. Třetí téma, kterého si chceme povšimnout v Genesis 12:1–3, je požehnání, nabídnuté Abrahamovi. Vzpomínáme, co Bůh patriarchovi řekl v Genesis 12:2:

> **A učiním tě velkým národem, požehnám tě a tvé jméno učiním velkým (Genesis 12:2).**

Bůh zde patriarchovi nabídl trojí požehnání. Na prvním místě Bůh říká, že Abrahama učiní velkým národem. Jeho potomstvo vzroste nezměrně. A jeho potomci se stanou impériem, mocným národem. V té době bylo všech, kdo patřili k Abrahamovi, velice málo. A Abraham sám neměl žádné děti. A přesto mu Bůh zaslíbil, že počet Abrahamových potomků jednoho dne převýší počet hvězd na nebi.

Na druhém místě Bůh řekl Abrahamovi, že mu požehná. Což pro Abrahama znamenalo, že on a jeho potomci budou mimořádně prosperovat. Budou žít v hojnosti a bohatství. Nebudou na Zemi kočovat, ani nebudou pouhými osadníky. Pokud Abraham a jeho děti zůstanou věrni, mohou se těšit velké prosperitě.

Na třetím místě, Boží požehnání mělo Abrahamovi přinést významné jméno. Jinými slovy, pokud Abraham dojde do Země Zaslíbené a bude Bohu sloužit věrně, obrovské množství a prosperita jeho potomků přinese jemu i jim úctu a respekt po celém světě. Na patriarchovi a jeho věrných potomcích spočine velká sláva.

Ve skutečnosti Mojžíš v příbězích o Abrahamovi opakovaně vyzdvihoval, že právě tímto druhem požehnání byl Abraham zahrnut v hojnosti. Abraham měl syny; a jak ho život vedl od jedné zkušenosti ke druhé, nabyl velkého bohatství. Stal se významnou postavou v celé oblasti. Izraelitům, kteří těmto příběhům naslouchali, dávalo Abrahamovo požehnání velkou naději na jejich vlastní přicházející požehnání. Obdarování potomky, prosperitou a slávou, kterého se patriarchovi dostalo, bylo sotva stínem ještě větších darů, které Bůh zamýšlel dát Abrahamovým věrným následovníkům.

Jako křesťané jsme od Boha obdrželi tolik požehnání, že je ani nedokážeme všechna vyjmenovat. A samozřejmě, že Izraelité, kteří šli s Mojžíšem do Země Zaslíbené, také přijali bezpočet Božích požehnání. Byli vysvobozeni z otroctví; rozhojnili se počtem; celou cestu je Bůh držel a ochraňoval; a mířili do Země Zaslíbené, země velkého požehnání, které je tam čeká. Jenomže Izraelité nám byli podobni v tom, že měli sklony zapomínat, co pro ně Bůh vykonal a co pro ně ještě chystá. A tak Mojžíš psal o Božích požehnáních Abrahamovi, aby svým izraelským čtenářům připomněl požehnání, kterými Bůh zahrnul je samotné, aby se jejich srdce naplnila vděčností.

Videa, studijní příručky a mnoho dalších zdrojů najdete na webu Thirdmill na adrese Thirdmill.org.

Požehnání skrze Abrahama

Vedle Boží milosti, Abrahamovy loajality a Božích požehnání Abrahamovi obrací Genesis 12:1–3 naši pozornost také ke skutečnosti, že požehnání přichází *skrze* Abrahama k dalším lidem. Vzpomeňme, co Bůh řekl v Genesis 12:2-3:

> **A buď požehnáním! Požehnám těm, kdo žehnají tobě, a na toho, kdo tě proklíná, uvedu prokletí. V tobě budou požehnány všechny čeledi země (Genesis 12:1-3).**

Tato slova objasňují, že Abraham nejenže sám přijme požehnání, ale také, že všechny národy na zemi budou požehnané skrze něho. Bůh nepovolal Abrahama do Země Zaslíbené jen proto, aby tam jeho a jeho potomky nechal zbohatnout.. Povolal ho tam proto, aby se stal kanálem Božího požehnání pro všechny rodiny na zemi. Je však důležité pamatovat na to, že tato pasáž učí, že Abrahamovo požehnání pro celý svět přijde dvěma způsoby. V Genesis 12:3 Bůh řekl:

> **Požehnám těm, kdo žehnají tobě, a na toho, kdo tě proklíná, uvedu prokletí (Genesis 12:3).**

Podle této pasáže má Abraham posloužit mezi lidmi coby dvousečný meč. Protože Abraham se těšil Boží přízni, Bůh bude žehnat těm lidem a národům, které budou žehnat Abrahamovi, čili když ho budou ctít, čímž uctí i Boha, jemuž Abraham slouží. Ale když lidé jiných národů budou proklínat Abrahama nebo ho napadnou, čímž opovrhnou jeho Bohem, tehdy je potrestá. Osudy jiných národů závisí na tom, jak budou jednat s Abrahamem.

Abraham za svého života přišel do styku s mnoha příslušníky jiných národů, jako například s Pelištejci, s Kenaanci, s Egypťany i se svým synovcem Lotem, který se stal otcem Moábců a Amónců. Tyto vztahy byly významné, protože ukazovaly konkrétní způsoby, kterými Bůh dodržoval své slovo žehnáním proklínáním jiných národů podle toho, jak se chovali k Abrahamovi. A také naznačují, že už za svého života se Abraham začal stávat požehnáním celému světu.

Pro Boží lid je příliš snadné přehlížet toto důležité učení. Izraelité v Mojžíšově době se v tom podobali mnoha křesťanům, žijícím dnes. Radujeme se z požehnání života i spásy od Boha, ale zapomínáme, jak jsme k těmto požehnáním přišli. Každé jednotlivé požehnání, které Bůh dal Izraeli pod Mojžíšovým vedením i každé jednotlivé požehnání, kterému se těší dnešní církev, je součástí většího záměru. Přijali jsme Boží požehnání proto, abychom je šířili do světa. Bůh si povolal Abrahama proto, aby Abraham uvedl národy světa do Božího požehnání. Bůh si povolal Izrael za Mojžíšových dnů proto, aby oni uvedli národy světa do Božího požehnání. A Bůh si církev povolal proto, abychom to byli my, kdo uvede národy světa do Božího požehnání. Toto téma mělo veliký význam pro Izraelity, kteří příběhy o Abrahamovi slyšeli jako první. A neméně významné je to pro nás, kteří následujeme Krista dnes.

Videa, studijní příručky a mnoho dalších zdrojů najdete na webu Thirdmill na adrese Thirdmill.org.

ZÁVĚR

V této lekci jsme se poprvé podívali na přehled života Abrahamova. A zaměřili jsme se na strukturu, stavbu této části Genesis. Také jsme prozkoumali hlavní témata neboli obsah, který Mojžíš ukázal v Abrahamově životě v kontextu této literární struktury.

V průběhu dalších lekcí se k těmto tématům budeme opakovaně vracet. Viděli jsme, že Abrahamův příběh je složen z pěti symetrických částí. A také jsme objevili čtyři hlavní témata Abrahamova života: Boží milost vůči Abrahamovi, Abrahamovu loajalitu, požehnání Boží dané Abrahamovi, a požehnání Boží dané skrze Abrahama. Tato témata nám nejen poskytují vhled do toho, co mohly příběhy Abrahamova života znamenat kdysi dávno, když byly poprvé sepsány pro starý Izrael, ale také nám umožňují aplikovat tuto část Písma do našichn životů dnes.

Videa, studijní příručky a mnoho dalších zdrojů najdete na webu Thirdmill na adrese Thirdmill.org.